

5. Ceny

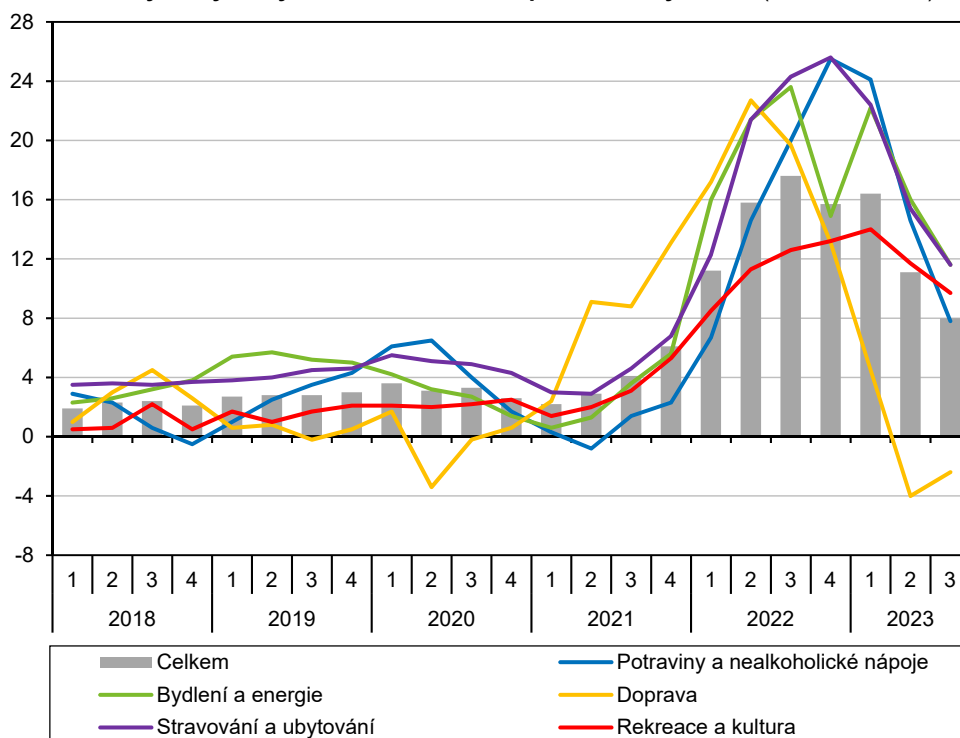
Meziroční růst celkové cenové hladiny ve 3. čtvrtletí zpomalil.

Celková cenová hladina měřená deflátorem HDP se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšila o 7,4 %. Jde o znatelný propad tempa ve srovnání s předchozími dvěma kvartály, kdy cenová hladina vzrostla o více než desetinu. Deflátor výdajů na spotřebu ukázal na meziroční nárůst o 6,9 %, přičemž statky, které spotřebovávaly domácnosti, byly dražší o 7,4 % a vládní spotřeba o 6,0 %. Cenová hladina u kapitálových výdajů meziročně vzrostla o 0,7 %, z toho samotné investiční statky zdražily o 4,2 %. Meziroční směnné relace dosáhly 103,7 %. Výrazně pozitivní byly směnné relace zahraničního obchodu se zbožím (3,8 %) i službami (2,8 %). Mezičtvrtletně se celková cenová hladina zvýšila o 0,8 %, z toho přírůstek u spotřebních statků dosáhl 0,8 %, u výdajů na tvorbu hrubého kapitálu 0,6 % a mezičtvrtletní směnné relace dosáhly 100,2 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen dál zpomaloval.

Index spotřebitelských cen ve 3. čtvrtletí 2023 meziročně vzrostl o 8,0 %. Šlo o další zpomalení tempa a nejmírnější přírůstek od 4. čtvrtletí 2021. Zmírnění meziroční dynamiky opět nejvíce ovlivňoval vývoj cen potravin a nealkoholických nápojů a bydlení, vody, energie a paliv. Ve srovnání s 2. čtvrtletím se ale zmírnilo také proinflační působení cen bytového vybavení a zařízení domácnosti a oprav, rekreací a kultury, stravování a ubytování nebo ostatního zboží a služeb¹. K celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen nadále nejvíce přispívalo bydlení a energie, potraviny a nealkoholické nápoje, rekreace a kultura a stravování a ubytování. Ve směru meziročního poklesu působily jen ceny dopravy. Ceny zboží meziročně vzrostly úhrnem o 8,6 % a služeb o 7,1 %. Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny ve 3. kvartálu zvýšily o 0,7 %, což představuje mírné posílení tempa.

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Růst cen bydlení a energií zpomalil pod vlivem mírnějšího navýšení cen energií.

Meziroční růst cen bydlení a energií ve 3. čtvrtletí zpomalil na 11,6 %. Hlavním důvodem byla vysoká srovnávací základna loňského roku. Nejvíce ke zpomalení přispělo zmírnění meziročního navýšení cen elektrické a tepelné energie, plynu a paliv

¹ Zahrnuje služby osobní péče a osobní potřeby a doplňky, sociální péči, pojištění a další finanční služby apod.

na 24,7 %. Mírnější byl i růst nákladů na běžnou údržbu a drobné opravy bytu (8,2 %) i imputovaného nájemného² (0,4 %). Ceny ostatních služeb souvisejících s bydlením si udržovaly stabilně silné tempo růstu (15,3 %). Posílil meziroční růst cen nájemného z bytu (7,7 %). Ceny bydlení a energií ve 3. kvartálu mezičtvrtletně vzrostly o 0,4 %.

Růst cen potravin a nealkoholických nápojů výrazně zbrzdil.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 7,8 %. Tempo tak opět výrazně zpomalilo. Znatelně též zpomalil meziroční přírůstek cen mléka, sýrů a vajec (ze 17,4 % na 4,0 %) a masa (z 8,6 % na 2,5 %). Mírnější, ale stále vysoký byl růst cen cukru, marmelády, medu, čokolády, cukrovinek a cukrářských výrobků (15,8 %), ostatních potravinářských výrobků (12,2 %), pekárenských výrobků a obilovin (10,4 %) a ovoce (9,0 %). Do výrazného meziročního poklesu se dostaly ceny olejů a tuků (-10,8 %). Dál mírně posílil předtím vysoký meziroční růst cen zeleniny (24,6 %). Ceny potravin a nealkoholických nápojů mezičtvrtletně klesly o 1,6 %. Stabilně silný příspěvek k meziročnímu růstu cen mají ceny alkoholických nápojů a tabáku, jejichž dynamika ve 3. čtvrtletí posílila na 7,2 %. Mezičtvrtletně se ceny alkoholických nápojů a tabáku zvýšily o 1,8 %.

Postupně zpomaluje meziroční růst cen služeb.

Ve 3. čtvrtletí zmírnil meziroční růst cen stravování a ubytování na 11,6 %, a to pod vlivem vývoje u stravovacích (11,5 %) i ubytovacích služeb (13,0 %). Mezičtvrtletně se ceny stravování a ubytování zvýšily o 1,8 %. Podobně zmírnila meziroční dynamika u cen rekreací a kultury (9,7 %). Méně zdražovaly dovolené s komplexními službami (13,5 %) i ostatní rekreační vybavení; květiny, zahrady a domácí zvířata (9,4 %). Mezičtvrtletně rekreace a kultura zdražily o výrazných 5,2 %. Ceny ostatního zboží a služeb se meziročně zvýšily o 8,0 % a mezičtvrtletně stagnovaly (-0,1 %). Ceny vzdělávání meziročně vzrostly o 7,0 % a mezičtvrtletně o 2,0 %. Ceny zdraví byly meziročně vyšší o 8,9 % a mezičtvrtletně o 1,0 %. Ceny pošt a telekomunikací byly meziročně vyšší o 4,7 % (posílil zejména růst cen poštovních služeb na 21,3 %) a mezičtvrtletně vzrostly o 1,2 %.

Ceny odívání a obuvi nadále silně rostly.

Ve 3. čtvrtletí se od sebe odchytil vývoj cen odívání a obuvi a bytového vybavení a zařízení domácnosti a oprav. V minulých letech pod vlivem zdražení dopravy i materiálů a také pod tlakem rostoucí postpandemické poptávky značně posilovaly ceny v obou oddílech. Zatímco ceny oděvů a obuvi ve 3. čtvrtletí dál silně meziročně rostly (10,4 %) a mezičtvrtletně se zvýšily o 0,3 %, přírůstek cen bytového vybavení a zařízení a oprav oslabil na 5,2 % a mezičtvrtletně zde došlo k poklesu o 1,0 %.

Jediným oddílem spotřebitelského koše, kde ceny klesaly, byla doprava.

Ceny dopravy byly ve 3. čtvrtletí meziročně nižší o 2,4 % a pokles se tak zmírnil. Důvodem byl zejména méně výrazný propad nákladů na provoz osobních dopravních prostředků (4,7 %). Mírnější byl meziroční růst cen dopravních služeb (9,7 %). Do meziročního poklesu se dostaly ceny nákupů automobilů, motocyklů a jízdních kol (-2,3 %). Ceny dopravy mezičtvrtletně vzrostly o 2,0 %

Růst spotřebitelských cen v EU zpomalil.

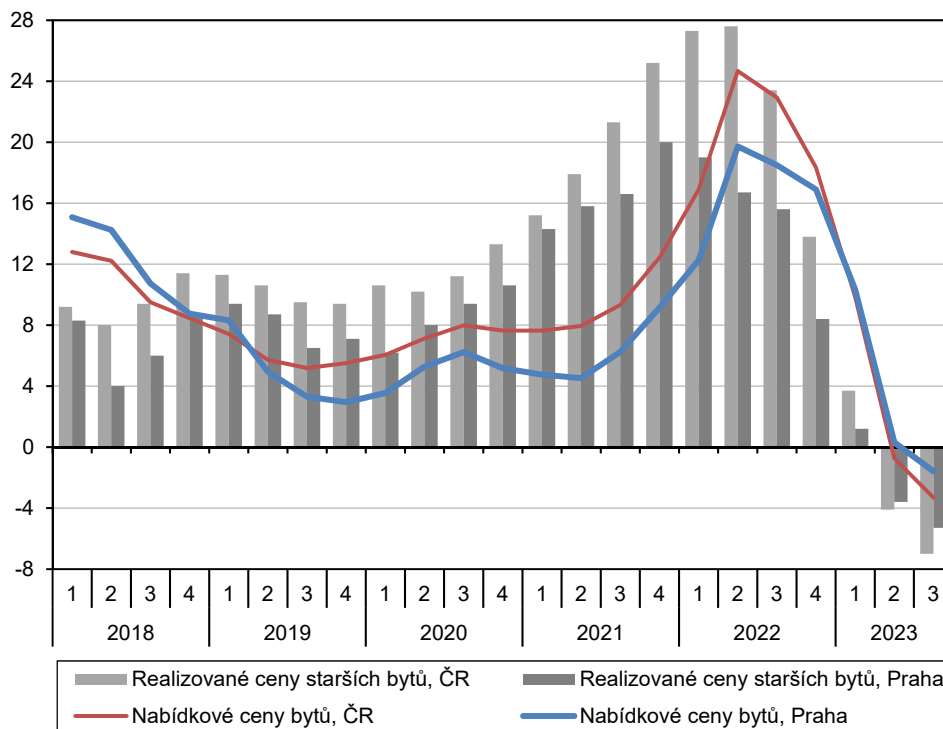
Meziroční přírůstek harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP)³ v EU ve 3. čtvrtletí zpomalil na 5,7 %. Ke zpomalení přispěl zejména vývoj u cen potravin a nealkoholických nápojů (zpomalení na 10,8 %) a dále bydlení a energií (0,7 %). Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny v EU ve 3. čtvrtletí zvýšily o 0,6 %. Nejvíce přitom rostly ceny rekreací a kultury (2,8 %), stravování a ubytování (2,6 %) a dopravy (1,9 %). Mezičtvrtletně nižší byly v EU ceny oděvů a obuvi (-7,0 %), pošt a telekomunikací (-0,5 %) a shodně o 0,1 % klesly ceny potravin a nealkoholických nápojů a bydlení a energií. Nejsilnější meziroční přírůstek HICP ve 3. čtvrtletí vykázaly Maďarsko

² Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-imputovane-najemne>.

³ Oproti indexu spotřebitelských cen, který ČSÚ pro českou ekonomiku sestavuje, HICP neobsahuje imputované nájemné, což bývá zdrojem rozdílů mezi HICP a Indexem spotřebitelských cen.

(14,6 %), Slovensko (9,6 %) a Česko (9,5 %). Nejmírněji rostly ceny v Belgii (1,6 %), Dánsku (2,0 %) a Španělsku (2,6 %). V případě mezičtvrtletního růstu HICP vedly žebříček Chorvatsko (2,5 %), Kypr (2,5 %) a Malta (2,0 %). Ceny se mezičtvrtletně snížily v Itálii (-0,7 %), Finsku (-0,3 %) a v Lotyšsku, Litvě a Polsku (shodně o 0,2 %).

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Ceny bytů ve 3. čtvrtletí meziročně klesaly.

Ve 3. čtvrtletí 2023 pokračoval pokles nabídkových cen bytů. Celkově v ČR klesly nabídkové ceny mezičtvrtletně o 0,3 % a meziročně o 3,3 %. Meziroční pokles nabídkových cen byl hlubší v případě bytů mimo Prahu (-5,2 %), kde také pokračovalo mezičtvrtletní snižování (-0,6 %). V Praze se nabídkové ceny bytů meziročně snížily o 1,6 % a šlo o jejich první meziroční pokles od 1. čtvrtletí 2012. Mezičtvrtletně ale nabídkové ceny bytů v Praze stagnovaly. Realizované ceny starších bytů v posledních čtvrtletích klesají výrazněji než ty nabídkové a ani ve 3. čtvrtletí 2023 se to nezměnilo. Meziroční pokles realizovaných cen starších bytů v ČR se prohloubil na 7,0 % a mezičtvrtletně ceny klesly o 0,3 %. Ceny starších bytů mimo Prahu se meziročně propadly o 7,4 % a mezičtvrtletně o 0,6 %. V Praze trval meziroční pokles realizovaných cen starších bytů (-5,3 %), mezičtvrtletně ale došlo k nárůstu o 0,8 %. Po čtyřech kvartálech mezičtvrtletních poklesů ve 3. čtvrtletí mírně vzrostly realizované ceny nových bytů v Praze (0,3 %), meziročně ale stále zaostávaly (-5,7 %).

Růst cen průmyslových výrobců opět zpomalil.

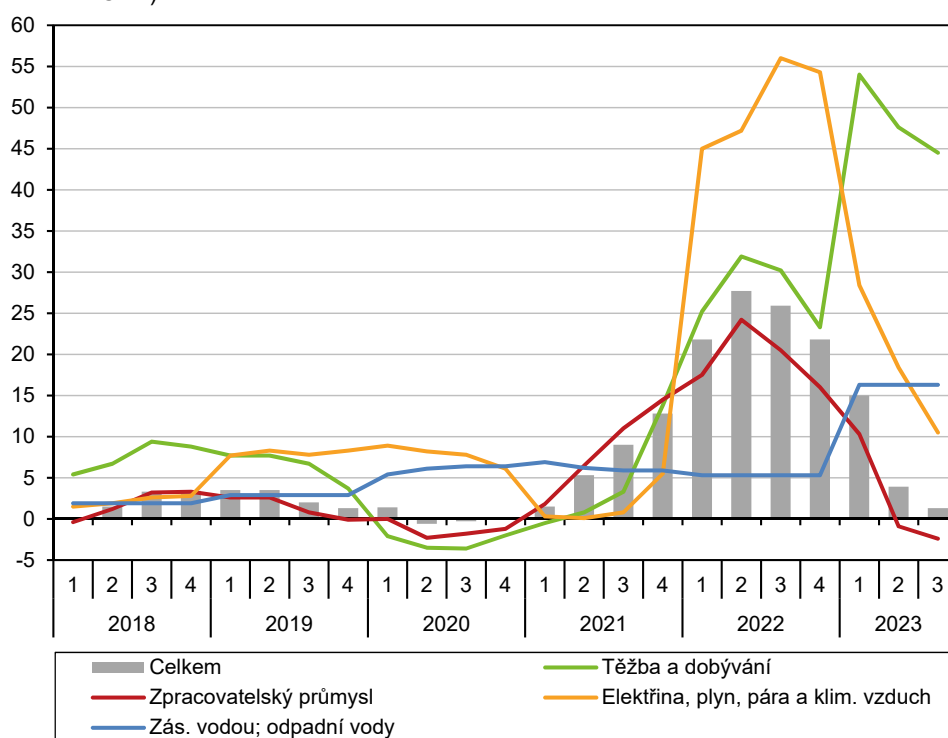
Meziroční růst cen průmyslových výrobců se ve 3. čtvrtletí dál zmírnil na 1,3 %. Mezičtvrtletně se ceny průmyslových výrobců snížily o 0,4 %. Hlavní podíl na meziročním zpomalení měly ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu, jejichž pokles se prohloubil na 2,4 %. Výrazný vliv silné srovnávací základny byl patrný na surovinách a výrobcích silně na nich závislých, jako jsou koks a rafinované ropné výrobky⁴, dřevo a dřevěné výrobky (-19,5 %), chemické látky a přípravky (-18,2 %), základní kovy (-15,2 %) nebo papír a výrobky z něj (-10,4 %). Meziročně nižší byly také ceny textilií (-1,9 %), pryžových a plastových výrobků (-3,0 %), kovodělných výrobků (-1,8 %). Výrazně zpomalil meziroční růst cen ostatních nekovových

⁴ Přesné hodnoty ukazatele nejsou uvedeny kvůli ochraně individuálních dat.

minerálních výrobků (10,0 %), tiskařských a nahrávacích služeb (7,4 %), nábytku (3,5 %) a potravinářských výrobků (3,0 %). Jen mírně zpomalil přírůstek cen strojů a zařízení (7,3 %), ostatních dopravních prostředků a zařízení (6,5 %), počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (2,4 %). Stabilní byl růst cen nápojů (12,8 %), oprav, údržby a instalace strojů a zařízení (9,6 %), motorových vozidel (3,3 %) a usní a souvisejících výrobků (2,6 %). Mírně posílil meziroční růst cen oděvů (9,4 %), základních farmaceutických výrobků a přípravků (4,9 %) a elektrických zařízení (2,4 %).

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Ceny těžby a dobývání nadále silně rostly.

Ceny těžby a dobývání ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 44,5 %, zejména pod vlivem cen černého a hnědého uhlí a lignitu (71,1 %) a ropy a zemního plynu (22,2 %). Meziročně vyšší byly i ceny ostatní těžby a dobývání nerostných surovin (21,0 %), zahrnující zejména stavební materiály. Meziroční růst cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu se zmínil na 10,5 % a ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami byly vyšší o 16,3 %.

Ceny průmyslových výrobců v EU se meziročně propadly.

Ceny průmyslových výrobců v EU⁵ se ve 3. čtvrtletí meziročně propadly o 9,5 %. Do hlubokého poklesu se dostaly ceny těžby a dobývání (-31,6 %) a elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-31,1 %), meziročně nižší byly i ceny ve zpracovatelském průmyslu (-0,6 %). Ceny průmyslových výrobců ve 3. čtvrtletí meziročně klesly ve většině zemí EU, nejvíce v Irsku (-43,8 %), Bulharsku (-26,2 %) a Itálii (-16,1 %). Česko s přírůstkem 1,3 % patřilo mezi sedmičku výjimek. Nejvíce meziročně rostly ceny průmyslových výrobců v Lucembursku (24,2 %), v Maďarsku (10,9 %) a na Slovensku (9,2 %). Mezičtvrtletně klesly ceny průmyslových výrobců v EU počtvrté v řadě, a to o 1,1 %. Výrazně mezičtvrtletně klesly ceny těžby a dobývání (-5,3 %) i elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-3,2 %) a mírně nižší byly také ve zpracovatelském průmyslu (-0,2 %). Nejvýraznější mezičtvrtletní pokles cen průmyslových výrobců

⁵ Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

zaznamenaly Irsko (-5,3 %), Belgie (-2,8 %) a Polsko (-2,5 %) a naopak nejsilněji rostly ceny v Lucembursku (25,2 %), Řecku (2,2 %) a Chorvatsku (2,2 %).

Růst cen stavebních prací zpomalil.

Ve 3. čtvrtletí se počtvrté v řadě zmínil meziroční růst cen stavebních prací. Ty byly podle odhadů meziročně vyšší o 4,1 %. Oproti 2. kvartálu vzrostly ceny stavebních prací o 0,3 %. Ceny materiálů a výrobků spotřebovaných ve stavebnictví meziročně prakticky stagnovaly (0,3 %) a mezičtvrtletně klesly o 1,4 %.

Zmírnění růstu cen tržních služeb bylo ovlivněno zejména cenami reklamních služeb a průzkumu trhu.

Meziroční růst cen tržních služeb ve 3. čtvrtletí oslabil na 5,3 %. Zpomalení bylo ovlivněno zejména vývojem cen reklamních služeb a průzkumu trhu (pokles o 0,8 %) a dále zmírněním růstu cen pozemní a potrubní dopravy na 3,5 %. K meziročnímu růstu cen tržních služeb nejvíce přispívaly ceny služeb v oblasti programování a souvisejícího poradenství (meziroční růst o 8,2 %), ceny služeb v oblasti nemovitostí (6,8 %), ceny služeb v oblasti zaměstnání (22,3 %) a výše zmíněné ceny pozemní a potrubní dopravy. Významnější vliv na celkový růst měly i ceny skladování a podpůrných služeb v dopravě (3,9 %), poštovních a kurýrních služeb (12,9 %), informačních služeb (12,4 %) nebo architektonických a inženýrských služeb a technických zkoušek a analýz (3,9 %). Mezičtvrtletně se ceny tržních služeb snížily o 0,6 %.

Ceny rostlinné výroby se vlivem silné základny loňského roku meziročně propadaly.

Ceny zemědělské výroby (včetně ryb) se ve 3. čtvrtletí meziročně snížily o 14,7 % a jejich propad se prohloubil. Vliv měla zejména vysoká srovnávací základna loňského roku, zejména v rostlinné výrobě. Mezičtvrtletně se ceny zemědělské výroby snížily o 8,7 %. Ceny rostlinné výroby se propadly meziročně o 22,5 %. Pokles se dále prohluboval u obilovin (-32,4 %, z toho ceny pšenice klesly o 35,8 %, žita o 29,0 %, ječmene o 26,6 %, kukuřice o 26,2 % a ovsu o 10,8 %). Hluboké snížení se týkalo rovněž průmyslových plodin (-30,7 %), zejména olejnin (-35,4 %). Naopak meziročně rostly ceny krmných plodin (8,9 %), zeleniny a zahradnických produktů (16,7 %), výrazně posílil meziroční růst cen brambor (53,9 %) a vyšší byly i ceny ovoce (10,0 %). Ceny živočišné výroby se ve 3. kvartálu meziročně snížily o 2,2 %, poprvé od 2. čtvrtletí 2021. Ceny hospodářských zvířat byly meziročně vyšší o 8,5 %, jejich růst ale zmínil. Přitom ceny skotu klesly meziročně o 1,5 %, ceny prasat a selat byly vyšší o 24,2 % (téměř neměnné tempo oproti předchozímu čtvrtletí) a drůbeže o 1,0 %. Ceny mléka se meziročně propadly o 12,3 % a růst cen vajec zmínil na 19,0 %.

Ceny vývozu meziročně klesly.

Ve 3. čtvrtletí byl meziroční pohyb cen zahraničního obchodu poměrně silně ovlivněn vývojem směnného kurzu. Koruna byla meziročně silnější vůči euru i dolaru a prohlubovala tak meziroční pokles cen⁶. Ceny vývozu zboží ve 3. čtvrtletí meziročně klesly o 4,4 % a propad se prohloubil. Ceny vývozu zboží mezičtvrtletně mírně vzrostly (0,7 %). Nejvíce meziročně klesaly ceny vývozu ostatních surovin⁷ (-23,0 %), minerálních paliv a maziv (-18,8 %) a chemikálií (-13,4 %). Nižší byly i ceny polotovarů⁸ (-7,4 %) a potravin a živých zvířat (-5,3 %). Naopak silně meziročně rostly ceny exportu nápojů a tabáku (14,7 %) a meziročně vyšší byly ceny strojů a dopravních prostředků (1,5 %) i průmyslového spotřebního zboží (0,9 %).

Ceny dovozu byly meziročně výrazně nižší.

Ceny dovozu zboží se ve 3. čtvrtletí meziročně propadly o 11,2 % a mezičtvrtletně byly vyšší o 1,3 %. Podobně jako na straně exportu, také v případě dovozu se nejvíce meziročně propadaly ceny minerálních paliv (-44,7 %), ostatních surovin (-17,2 %) a chemikálií (-12,0 %). Meziročně zaostávaly také ceny polotovarů (-7,1 %) a strojů a dopravních prostředků (-1,9 %). Výrazně meziročně narostly ceny nápojů a tabáku

⁶ Podle údajů ČNB byl ve 3. čtvrtletí 2023 průměrný kurz koruny vůči euru 24,136 CZK/EUR. V roce 2022 to bylo 24,573 CZK/EUR. Kurz dolaru meziročně výrazně posílil. Ve 3. čtvrtletí 2022 činil průměr 24,402 CZK/USD a letos 22,173 CZK/USD.

⁷ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv.

⁸ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu.

(20,9 %) a rostly i v případě průmyslového spotřebního zboží (3,8 %) a potravin a živých zvířat (3,1 %). Meziroční směnné relace zahraničního obchodu se zbožím ve 3. čtvrtletí dosáhly 107,7 %. K výrazně kladné hodnotě celkových směnných relací přispěl obchod s minerálními palivy (směnné relace zde dosáhly 146,8 %) a se stroji a dopravními prostředky (103,5 %). Naopak záporné byly meziroční směnné relace obchodu s potravinami a živými zvířaty (91,8 %), ostatními surovinami (93,0 %), nápoji a tabákem (94,9 %), průmyslovým spotřebním zbožím (97,2 %), chemikáliemi (98,4 %) a polotovary (99,6 %). Mezičtvrtletní směnné relace zahraničního obchodu se zbožím byly záporné a činily 99,4 %.